

МОТИВНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ Й АКТИВІЗАЦІЇ ДЕРЖАВОТВОРЧОГО ПАТРІОТИЗМУ НАЦІЇ НА ЗАСАДАХ СТРАТЕГІОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

©2023 КАРПІНСЬКИЙ Б. А., КАРПІНСЬКА О. Б.

УДК 338.2:336.02:351.71

JEL Classification: B22; H21; J11; O44; Q56; Q58

Карпінський Б. А., Карпінська О. Б.

Мотивні основи формування й активізації державотворчого патріотизму нації на засадах стратегіології розвитку держави

Мета статті полягає у виділенні й систематизації наукових поглядів на мотиви, які стають дієвим стратегіологічним трендом становлення і розвитку держави, синтезуючись і проявляючись через державотворчий патріотизм нації (ДТПН) із його домінантами: якісною та кількісною (податковою). Акцентовано й обґрунтовано, що мотиви мають свою характерну ієрархічність у системі прояву як ДТПН, так і стратегіології розвитку, оскільки орієнтуються на конкретну особистість чи спільноту держав загалом. Наголошено, що для вибору та детального аналізу прояву характерних мотивів за розглядуваною проблематикою творення держави і їх подальшої активізації необхідно провадити градацію щодо класифікації громадян на засадничих положеннях соціології, зокрема, через субкультури (тобто групи людей, які визнають певну систему цінностей та об'єднані за характерними соціальними особливостями). Обґрунтовано, що ДТПН – це все, що народ загалом і кожен громадянин зокрема роблять в інтересах творення незалежної, суверенної, цивілізованої держави. Зазначено, що податки є кількісною ознакою і вимірником мотивно-фактичного ДТПН щодо конкретизації реальної участі (нинішніх і майбутніх) платників податків у формуванні фінансової складової життєзабезпечення й розвитку держави. Наголошено, що платник податків не просто сплачує податки, а саме тим він творить власну цивілізовану державу – для себе й своїх нащадків. Саме через цілеспрямовану стратегіологічну активізацію мотивності ДТПН, змінюючи лише на 1 % рівень тінізації світової економіки, можливо забезпечити до 350 млрд дол. США додаткових податкових надходжень у бюджет держав. Виділено мотивний механізм активізації процесу державотворення виходячи з парадигми ДТПН та стратегіології розвитку держави. Мотивна фундаментальність активізації кількісного підходу ДТПН як дієвого стратегіологічного напрямку розвитку кожної держави забезпечує, зокрема: зростання надходжень у бюджет; зниження як рівня тінювої економіки за рахунок активізації патріотичних настроїв платників, так і витрат на адміністрування податків; накопичення ефективніших можливостей у держави вирішувати та забезпечувати конституційні права громадян.

Ключові слова: мотив, формування, управління, державотворчий патріотизм нації, держава, економіка, стратегіологія, податки.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-1-138-150>

Рис. : 2. **Табл.:** 5. **Бібл.:** 36.

Карпінський Борис Андрійович – доктор економічних наук, професор, професор кафедри публічного адміністрування та управління бізнесом, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

E-mail: karpinsky_01@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5996-7724>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/3057738>

Карпінська Олена Борисівна – кандидат юридичних наук, адвокат, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

E-mail: karpinskaolena@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7698-8404>

UDC 338.2:336.02:351.71

JEL Classification: B22; H21; J11; O44; Q56; Q58

Karpinskyi B. A., Karpinska O. B. The Motive Bases for the Formation and Activation of the State-Creating Patriotism of the Nation Based on the Strategiology of the State Development

The purpose of the article is to allocate and systematize scientific views on the motives that become an effective strategiological trend in the formation and development of the State, synthesized and manifested through the State-Creating Patriotism of the Nation (SCPN) with its dominants: qualitative; and quantitative (tax-based). It is emphasized and substantiated that the motives have their own characteristic hierarchy within the system of manifestation of both SCPN and strategiology of development, since they are oriented towards a particular person or the international community of States in general. It is emphasized that in order to select and analyze in detail the manifestation of characteristic motives as to the considered issues of creation of the State and their further activation, it is necessary to carry out a gradation regarding the classification of citizens according to the fundamental provisions of sociology, in particular, through subcultures (i. e., groups of people who recognize a certain system of values and are united according to certain social characteristics). It is substantiated that the SCPN represents all that the people in general and every citizen in particular do in the interests of creating an independent, sovereign, civilized State. It is noted that taxes are a quantitative feature and a measure of the motive-actual SCPN to specify the real participation (current and future) of taxpayers in the formation of the financial component of life provision and further development of the State. The author emphasizes that a taxpayer does not just pay taxes, but by doing so, creates his/her

own civilized State - for himself/herself and the descendants. It is through a purposeful strategilogic activation of the motiveness of SCPN, changing only by 1% the level of shadowing of the world economy, that it is possible to provide up to \$ 350 billion of additional tax revenues to the States' budget. The motive-based mechanism for activating the process of creation of the State based on the paradigm of the SCPN and the strategiology of the State development is highlighted. The motivational fundamentality of activating the quantitative approach of the SCPN as an effective strategilogic direction of development of each State ensures, in particular: growth of budget revenues; reduction of both the level of the shadow economy due to the both activation of patriotic sentiments of taxpayers and the costs of tax administration; accumulation of more effective opportunities for the State to resolve and ensure the constitutional rights of citizens.

Keywords: motive, formation, management, the State-Creating Patriotism of the Nation, the State, economy, strategiology, taxes.

Fig.: 2. **Tabl.:** 5. **Bibl.:** 36.

Karpinsky Borys A. – Doctor of Sciences (Economics), Professor, Professor of the Department of Public Administration and Business Management, Ivan Franko National University of Lviv (1 Universytetska Str., Lviv, 79001, Ukraine)

E-mail: karpinsky_01@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5996-7724>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/3057738>

Karpinska Olena B. – Candidate of Sciences (Law), Lawyer, Ivan Franko National University of Lviv (1 Universytetska Str., Lviv, 79001, Ukraine)

E-mail: karpinskaolena@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7698-8404>

Вступ. Становлення і розвиток людини через власну діяльність пов'язаний з зовнішніми об'єктивними умовами та суб'єктивною сферою. Саме в знаходженні точки рівноваги між ними отримуються необхідний результат, тобто коли випуск продукції підкріплюється потребою в ній, а в економіці до цього додається ще складова прибутку, яка органічно все ж залежить від купівельної спроможності ринкових суб'єктів.

Гармонізація й визначення оптимального балансу у суб'єктивній сфері потреб, інтересів, стимулів, мотивів пов'язується зі специфікою першочерговості (зародкового імпульсу) функції спонукання людини до дії і конкретизації прикладених зусиль.

У цьому переплетінні суб'єктивних ознак мотив відіграє важливу роль, оскільки через нього відображається реальна спрямованість суб'єкта в майбутнє, зокрема, його потяг до формування ближчого та віддаленого життєвого простору, а отже, через мотив демонструється його внутрішня зрілість та й окреслюється прагнення чогось досягнути в розвитковій системі.

Окрім означеної функції спонукання, в мотиві проявляються й інші, зокрема: цілеспрямовання, рішення, регулювання. Поєднання цих функцій мотиву суб'єкта в єдиний процес визначають характерну можливість ними управляти, що забезпечується вже у відповідній системі управління мотивним середовищем.

Загалом раціональна реалізація управлінських заходів через прийняття відповідних управлінських рішень, а з ними й прибутковість бізнесу, значною мірою залежать від вірності розуміння мотивів, які за ними стоять. Оскільки управлінське рішення за своєю сутністю є вольовим актом втручання суб'єкта управління в діяльність об'єкта управління для виходу із ситуації, яка потребує свого вирішення, то об'єктивно, що в управлінському процесі мотивність сторін (як суб'єкта, так і об'єкта управління) має відповідне значення.

Окрім того, раціональною основою управлінського рішення в організаційній структурі (зокрема, щодо активізації бізнесу) є сукупний результат творчого пошуку, з од-

ної сторони, суб'єктом управління конкретних шляхів й засобів виходу з проблемної ситуації, а з іншої: реальних дій колективу об'єкта управління у цьому напрямі. Практично: синтезування мотивів суб'єкта і об'єкта управління формує заключний позитивний результат. Доцільно також зазначити, що в мотивах сторін вагоме місце відводиться і їх взаємній довірі, оскільки без неї (деколи включається ще й їх різновекторність мотивів) означене синтезування втрачає сенс і звужує ефективність мотивного прояву.

Фундаментальна проблематика мотиву та управлінських можливостей його сприйняття й активізації проходить через доробок низки науковців та практиків з різних напрямів його наукового пізнання, зокрема: як вітчизняних дослідників – Білорус О. Г., Богдан Т. П., Геєць В. М., Данилишин Б. М., Єфименко Т. І., Кизим М. О., Луніна І. О., Марченко С. М., Онищенко В. П., Радіонов Ю. Д., Сторонянська І. З., Ушакова Н. Г., Хаустова В. Є., Шира Т. Б., так і зарубіжних вчених – Ashwort-Hayes S., Atkinson J., Calvelli A., Dhami S., Edward L., Godefroid J., Heckhausen H., Herzberg F., Holmes B., Kahneman D., Littlewood W., Murray H., Piketty T., Sunstein C. R., Tversky A. та інші [1–36].

Підкреслимо, що основи мотивних концепцій мають вагому історію, оскільки про мотиви говорили ще великі мислителі древності: Аристотель, Геракліт, Демокрит, Платон і Сократ. Певні засадничі положення пізнання мотивів прозвучали і в працях українських просвітителів-енциклопедистів: Г. С. Сковороди, Т. Г. Шевченка та І. Я. Франка [4; 6; 23; 25–26].

Так, у листах Григорія Сковороди звучить теза, яка мотивує пошук науковця: «Хто думає про науку, той любить її, а хто її любить, той ніколи не перестеє учитись, хоча б зовні він і здавався бездіяльним» [6, с. 1061–1063]. Ці формулючі слова мотивності пошуковця, хоча й написані понад 360 років тому (у 1762 р.), не вичерпали свого мотивна-просвітницького значення в історичному прогресі.

У Тараса Шевченка мотив загострюється до рівня заклику в системі активізації логіки боротьби за досягнення свого кращого: «...вставайте, Кайдани порвіте І вражою злою кров'ю Волю окропіте» (1845 р.) [23, с. 371; 750–752].

Водночас у Івана Франка досить пророче звучить дзвінок піднесений мотив-гімн, що не втрачає основи у своєму фундаментально-сутнісному наповненні й нині: «Не ридать, а добувати, Хоч синам, як не собі, Кращу долю в боротьбі» (1880 р.) [26, с. 22–24].

Також зазначимо, що на цей час уже в системі економічних наук, досить перспективно виглядають дослідження особливостей прояву мотивів у поведінковій економіці (зокрема, теорія підштовхування, або *nudge theory*) та поведінкових фінансах. Теоретичні підходи щодо поведінкових мотивів вже знайшли застосування в різних сферах бізнесу, інвестування, охорони навколишнього середовища, пенсійних програмах, освіті, охороні здоров'я тощо. Характерною перевагою залученості ідеології пізнання й сприйняття мотивів, а з нею й поведінкових механізмів та інструментарію в розвинутих країнах до державного управління, є їх невисокі фінансові витрати порівняно з отримуваною ефективністю [4; 11; 13; 22; 24; 27–29; 31; 34–36].

Окрім того, нинішнім визначальним мотивом для життєдіяльності України та її громадян у системі планетарного розвитку стає як безпосередній збройний захист своєї територіальної цілісності й суверенності від широко-масштабного вторгнення держави-анексора з терористичним ухилом, так і врахування економіко-правових аспектів управління відбудовою національного господарства вже в післявоєнний період [1–3; 5; 7–10; 14–21].

Однак, відаючи належне науковим дослідженням щодо взаємозв'язку мотивів працівників та держави, зазначимо, що особливості прояву мотиву в місткому середовищі формування державотворчого патріотизму нації (ДТПН) включно з управлінськими аспектами розвитку держави, особливо на довготерміновий період, ще не знайшли свого цілеспрямованого висвітлення й аналізу, стаючи передумовою для проведення окремого дослідження з проблематики.

Метою статті є виділення і систематизація наукових поглядів на мотив у контексті формування державотворчого патріотизму нації з позиції стратегіології розвитку держави, включаючи мотивні аспекти активізації його доміант.

Основна частина. Тривала життєва практика доводить, що у трудовій діяльності людини важливе місце займає мотив. Властиво мотив стає спонукальним імпульсним поштовхом до свідомого прояву її активності, яка проявляється в діях, забезпечуючи при цьому задоволення визначених потреб. Об'єктивно, що дії людини в мотивних випадках спрямовані на досягнення певної мети із усвідомленими цілями. Виходячи з цього мотив виступає як першопричина постановки тих чи інших цілей у процесі формування і розвитку потреб.

Загалом, з ідеології філософії, мотиви проявляються [25]:

- як сукупність зовнішніх чи внутрішніх умов, які органічно викликають активність людини, спрямовуючи її зусилля на конкретний напрям діяльності;
- предмет та об'єкт, що заставляє (спонукає) до вибору спрямовуючого прояву діяльності;
- як усвідомлена причина конкретизації вибору дій людини у даному часі.

Окрім того, реальна трудова поведінка людини спонукається системною низкою мотивів, хоча серед них є пріоритетно-визначальні, а інші їм підпорядковані. Дана мотивна система не є статичною, а динамічною, забезпечуючи конкретний прояв залежно від змін, що проходять у внутрішніх прагненнях конкретного індивідуума при його життєвому русі. Така внутрішня перебудова особистості характеризує спонукання її до дії (активізації внутрішніх зусиль), тобто проявляється внутрішня мотивація. Аналогічно, що такий прояв, з певною результативністю дій індивідуума, можливо забезпечити й через зовнішні спрямовуючі сили (стимули), тобто тоді проявляється зовнішня мотивація. Означена конкретна результативність (ефективність) трудової діяльності особистості залежить від суб'єктивної значущості зовнішньо пропонованих стимулів, впливаючих на зміну її мотивів, через логічне врахування відповідності її потреб й інтересів у даний період.

Традиційно мотиви в управлінських теоріях класифікують за такими ознаками:

- за проявом у поведінці (реальні (актуальні), потенційні (неактуалізовані));
- за видами діяльності (суспільно-політичні, професійні, навчально-пізнавальні);
- за зв'язком із суспільними потребами (моральні, ідейні, політичні, естетичні);
- за ступенем усвідомлення (усвідомлені, неусвідомлені);
- за часом прояву (тривалі, постійні, короточасні);
- за джерелом виникнення (соціальні, колективістські, діяльнісні, заохочувальні);
- за силою прояву (сильні, помірні, слабкі).

Властиво зовнішньомотивні стимули (чи загрози) лежать в основі управлінських теорій керування й впливу на трудову поведінку людини, заставляючи її рухатись у напрямі забезпечення мети діяльності конкретної організаційної структури.

Зазначимо, що, як правило, прояв мотиву в індивідуума характеризується трьома основними функціями, які безпосередньо пов'язані з можливостями управління, а саме:

Спонукальна – характеризується тим, що є вагомим для особистості, визначаючи й обумовлюючи вчинки громадянина, його поведінку чи діяльність.

Спрямовуюча – характеризується вибором та наявністю проведення певної риси його поведінки чи діяльності.

Регулююча – характеризується тим, що його поведінка й діяльність залежить від особливостей мотивації, а тому може мати як особисто-конкретизоване значення, так і бути спрямована на забезпечення інтересів організації, громади.

Властиво з мотивами пов'язані й мотиваційні стратегії діяльності людини, які вже на більш вищому рівні, агрегуючись, стають трендом стратегіології розвитку території, держави. Практично мотиваційні стратегії особистості людини визначають динаміку її розвитку, оскільки за ними слідує вибір важливих для неї цілей (хоча для їх досягнення необхідно мобілізувати різного роду зусилля). Загалом формування мотивів відбувається поетапно. Якщо на першому етапі проявляється усвідомлене спонукання

(через потребу, схильність, бажання); на другому – відбувається прийняття мотиву (усвідомлене спонукання перетворюється в особистісний мотив, тобто співвідноситься з ієрархією її цінностей); на третьому – проходить реалізація мотиву (спонукальна функція поєднується з функцією задоволення потреби, бажання). Лише на четвертому етапі відбувається закріплення мотиву в характері індивідуума (потенційне спонукання) і вже на кінцевому етапі розвитку мотиву відбувається перетворення (актуалізація) потенційного спонукання в реальний успіх, тобто проявляється мотив досягнення успіху чи мотив уникнення невдач. Розуміючи специфіку етапності формування мотиву особистості, можливо через управлінські засади його активізувати в інтересах підвищення динамічності віддачі від конкретного виду завдань.

Зокрема, серед мотивно-управлінських теорій вагоме місце відводиться й реалізації парадигми державотворчого патріотизму нації з її стратегіологічною орієнтованістю на розвиток держави.

Так, за своєю сутністю, *стратегіологія (strategiology)* – сучасна наукова галузь знань про принципові наукові закономірності та засади стратегії дії і управління соціально-економічним розвитком об'єкта з орієнтованістю на системну обмеженість вибору чинників або учасників у реалізації визначених пріоритетів в умовах накладання багатфакторності динамічно-змінних процесів, яка включає в себе окремі науки (наукові погляди, наукові школи), зокрема: стратегічне управління, стратегії підприємства, стратегічний податковий менеджмент, стратегічний податковий контроль, стратегічний моніторинг, стратегічні партнери, стратегічні інвестори, збалансованість фінан-

сової системи, сталий розвиток економіки, антикризове управління, банкрутство, санація, депресивні території, технологічні уклади, глобальні зміни клімату тощо [11–13; 32]. Загальний апаратний інструментарій в системі стратегіології наведено в табл. 1.

Стратегіологія через свої фундаментальні підходи впливає та дає можливість досліджувати і приймати обґрунтовані та зважені рішення щодо перспектив розвитку людства, науково-технічний прогрес, демографічну ситуацію, конкурентоспроможність, благополуччя населення тощо. Обмеженість вибору в стратегіології має визначальне значення та володіє значною ціною щодо вірності його прийняття, безпосередньо впливаючи тим на розвиток об'єкта (підприємства, організації, регіону, держави, групи держав).

Водночас *державотворчий патріотизм нації (state-creative patriotism of nation)* – це все, що народ загалом і кожен громадянин зокрема роблять в інтересах творення незалежної, суверенної, цивілізованої держави (рис. 1).

Зазначимо, що мотиви мають свою характерну ієрархічність в системі прояву ДТПН та й стратегіології розвитку, оскільки орієнтуються на конкретну особистість чи загалом державу (табл. 2).

За своєю структурною природою ДТПН можливо оцінювати на основі використання двох підходів: якісного та кількісного. Властиво податки є кількісною ознакою й вимірником фактичного державотворчого патріотизму нації щодо конкретизації реальної участі (нинішніх та майбутніх) платників податків у формуванні фінансової складової життєзабезпечення й розвитку держави [9, с. 33; 11].

Таблиця 1

Апаратний інструментарій в системі стратегіології

Назва	Сутнісне розкриття
Аналітична стратегіологія	галузь науки, яка ґрунтується на аналітичних підходах до розуміння сутності довготермінового розвитку, його підходів, закономірностей
Стратегіологія розвитку	науковий напрям знань із загальної стратегіології щодо визначальних принципів, закономірностей законів розвитку суспільства та природи, виходячи із сучасних умов обмеженості ресурсів та спрямованості на забезпечення загальноприйнятих стандартів європейськості, здоров'я та довголіття нації
Стратегіологія розвитку держави	це науковий напрям знань щодо принципів, особливостей, закономірностей, критеріїв та показників оцінки розвитку держави на середньо- та довготерміновий періоди, виходячи із загальнонаціональних інтересів та стандартів, європейськості, зростання довголіття її населення
Регіональна стратегіологія	науковий напрям знань про загальні тенденції розвитку регіону на середньо- та довготермінову перспективу, виходячи з регіональних можливостей, пріоритетів розвитку науково-технічного прогресу, залученості інвестиційних ресурсів
Стратегічний моніторинг розвитку	цілеспрямоване періодичне спостереження за визначеними блоками розвитку та окремими їхніми показниковими групами щодо стану й оцінки виконання завдань кожного з них для забезпечення прийняття обґрунтованих управлінських рішень, виходячи зі стратегічної мети – європейськості, здоров'я та довголіття нації
Стратегіологія розвитку поведінкових фінансів	специфічний напрям знань у системі фінансової науки, який функціонально-архітектурно окреслюється та конкретизується поведінковими фінансами, із властивими їм закономірностями й значенням спонукальних мотивів і психологічних (іраціональних) факторів під час вибору індивідами моделі фінансової поведінки і прийнятті ними інвестиційних рішень та наслідків цього вибору на фінансові ринки, з агрегуванням у розвитку за врахування потреб, можливостей і поведінки як населення (чи його окремих груп), так і господарюючих суб'єктів

Джерело: власна розробка

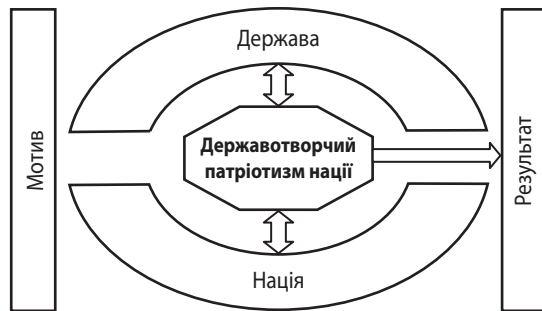

Рис. 1. Мотивна взаємодія нації та держави із формуючо-об'єднуючим проявом (дуалізмом) державотворчого патріотизму нації

Джерело: власна розробка

Аксіома. Платник податків є реальним творцем власної держави, а державотворчий патріотизм нації у її кількісній домінії конкретизовано проявляється через законодавчо визначену сплату податків її громадянами.

Узагальнення щодо мотивів громадянина приймати активну участь в творенні власної з позиції як прояву ДТПН, так і стратегіології розвитку держави наведено в табл. 3.

Доцільно зазначити, що для вибору й детального аналізу прояву характерних мотивів за розглядуваною проблематикою творення держави необхідно провадити градацію щодо класифікації громадян на засадничих положеннях соціології, зокрема, через субкультури (тобто групи людей, які визнають певну систему цінностей та об'єднані за певними соціальними особливостями):

- групи осіб за статтю;
- групи осіб за конкретним віком;
- групи осіб за видом діяльності;
- групи осіб за соціальним статусом;
- громадські організації тощо.

Окрім того, в системі такої класифікації необхідно провадити й деталізацію за:

- ролями, які громадяни відіграють у суспільстві: батьків у сім'ї, управлінця, робітника тощо;
- нормами – суспільних очікувань щодо того, що є добрим і прийнятним, а що – ні.

У цьому ж процесі аналізу виділяють і первинні групи з тісними зв'язками індивідів (сім'я, друзі тощо) та вторинні – асоціації, союзи (у яких зв'язки є не такими тісними), референтні – у яких громадяни ототожнюють себе з цією групою (однак вони можуть як входити у цю групу, так і ні); сім'ї чи домогосподарства; соціальні класи тощо.

Зокрема, для проведення культурно-порівняльних досліджень з розглядуваної проблематики (насамперед щодо якісної домінанти ДТПН) можливо використати два узагальнюючі методи:

1. Емпіричні дослідження ґрунтуються на тому, що загальний рівень культури можна оцінити, тобто на основі специфічних вимірів і шкал порівняти культурні особливості різних держав. Застосовуючи методи аналізу та збору даних (опитування, інтерв'ю, тести), дослідники отримують кількісні величини, а вже через них (їх зміну) можливо перевірити твердження, гіпотези та встановити відповідні закономірності в системі ДТПН.
2. Якісні дослідження (до них відносять підходи: історичні факти, аналіз літератури і мови, неструктуровані інтерв'ю, спостереження, особистий досвід) дають змогу описово розглядати та синтезувати інформацію про різні культури та їх роль у формуванні ДТПН.

Властиво характерні види прояву мотивів громадянина у ДТПН на засадах стратегіології розвитку держави наведено в табл. 4.

Узагальнення щодо характерної градації та напрямів активізації ДТПН в контексті реалізації розвитково-мотивних потреб у стратегіології розвитку держави наведено в табл. 5.

Доцільно наголосити, що лише із міждержавним рівнем щодо розвитково-мотивних можливостей акти-

Таблиця 2

Ієрархічність мотивів та їх характерний мотивний зміст на управлінській основі державотворчого патріотизму нації з позиції стратегіології розвитку

Рівень	Мотивний зміст
Мотив громадянина	Прожити й працювати в цивілізованій державі, де дієво дотримуються демократичні цінності та забезпечуються високі нормативно-життєві стандарти
Мотив організації	Сформувати сучасну виробничу базу й інфраструктуру; збалансований, творчо-мотивований й стійкий колектив; випускати високотехнологічну, конкурентоспроможну продукцію з вагомою кількістю споживачів та належною прибутковістю
Мотив нації	Доброзичлива турбота за своє; стабільне дотримання національних інтересів етносоціальної спільноти; усвідомлення, наявність й захист основоположних духовно-культурних цінностей та національної ідентичності (національної самосвідомості й самобутності) в історичних прагненнях та трансформаціях
Мотив держави	Бути в числі стабільних й економічно міцних держав з високим рівнем ВВП на особу та повноцінним середнім класом, стати енергетично незалежною та ресурсозабезпеченою з екологічно чистими виробництвами; цілеспрямоване виховання та формування законослухняної й патріотично-мотивованої спільноти із збалансованим комплексом характерних цінностей та усвідомленням своєї ідентичності

Джерело: власна розробка

Таблиця 3

Характерні мотиви громадянина у творенні власної держави в контексті державотворчого патріотизму нації і стратегіології розвитку держави

Мотиви	Наповнення
Соціальні	прагнення власною працею сприяти як стратегіологічному тренду розвитку держави, так і через неї забезпечити зайняття вагомого місця в суспільстві відповідно до своїх інтересів і можливостей
Моральні	прагнення приносити користь державі, суспільству, допомагати й дієво комунікувати
Естетичні	прагнення до чогось загальнолюдського, демократичного, вищого, натхненного, гармонійного; стійке бажання працювати за такою спеціальністю, яка органічно пов'язана зі формуванням цього
Пізнавальні	пов'язані з його спрямованістю на оволодіння спеціальними знаннями й технологіями, через настійливе проникнення у сутність обраної професії, в глибину явищ і навколишніх тенденцій
Творчі	забезпечення у процесі стратегіологічного розвитку держави можливості кожного щодо прояву власної оригінальності, неповторності й творчості
Матеріальні	прагнення у демократичній державі мати цивілізовану й високооплачувану роботу, з відповідною часу системою бонусів й пільг
Престижні	можливості, що дозволяють йому досягти відповідне положення у державному будівництві, суспільстві; вибір такої професії, яка цінується суспільством й забезпечує кар'єрне зростання; професії, що звеличує та підтримується в очах оточуючих
Утилітарні	можливість працювати у комфортних інфраструктурних та житлових умовах з близькістю проживання до роботи; наслідувати у процесі вибору свого професійного напрямку поради й приклади із сприятливого оточуючого середовища

Джерело: власна розробка

Таблиця 4

Види прояву мотивів громадянина у державотворчому патріотизмі нації на засадах стратегіології розвитку держави

Вид	Наповнення
1	2
Мотив ідентифікації	пов'язується з прагненням громадянина до подібності з загальноприйнятими особистостями, національно обраними лідерами, героями, забезпечуючи тим спонукання себе через направляючі зусилля до вироблення й прояву таких якостей, які відповідатимуть цій подібності у його конкретних діях. Цей мотив ідентифікує громадянина з своєю нацією, її цінностями й традиціями, а групуючись у цілеспрямовану спільноту забезпечує й стратегіологічний динамізм її розвитку в сучасному світі
Мотив самоствердження	пов'язаний з забезпеченням почуття власної гідності громадянина, його самолюбством та честолюбством. Властиво через власну усвідомлену й патріотично налаштовану позицію громадянин намагається довести оточенню, що він дійсно чогось вартий, тобто дійсно хоче, щоб його цінували та поважали, прагне належного статусу в суспільстві, забезпечуючи тим його зміни
Мотив влади	ґрунтується на характерному прагненні громадянина мати своє місце у владній ієрархії, тобто через владні повноваження впливати на оточення. Даний мотив, за наявності збалансованих й аргументованих якостей та цілеспрямованої роботи над собою (долаючи труднощі та внутрішні перепони), може сприяти активізації діяльності організаційних структур, а через них, агрегуючись в ДТПН, забезпечити й стратегіологічний розвиток держави
Процесуально-змістовні мотиви	є спонуканням до ділової активності громадянина, за допомогою внутрішнього прояву змісту та процесу діяльності. Практично громадянин у процесі трудової діяльності, маючи та виконуючи любиму роботу, свідомо й творчо проявляє для досягнення її мети власні зусилля фізичного та інтелектуального плану, зокрема, забезпечуючи на підсумковому етапі домінуючої віддачі ДТПН нарощування податкових поступлень у бюджет держави
Мотив саморозвитку	дозволяє громадянину не зупинятись на досягнутих позиціях, а прагнути до динамічного вдосконалення своїх теоретичних й практичних навичок, що в підсумку забезпечує й загальний розвиток нації, яка стає більш освіченою та конкурентоспроможною в світовому просторі
Мотив досягнення	прагнення кожного громадянина докладати зусилля, щоб досягати високих виробничих зрушень через конкретизоване задіявання у процесі діяльності власної майстерності. У цьому контексті через вибір складних завдань та намагання їх реалізувати у визначений проміжок виділяється досяжність мети окремих громадян, які, агрегуючись у ДТПН, оптимізують досягнення нації в ринковому середовищі

Закінчення табл. 4

1	2
Просоціальні мотиви	це мотиви, пов'язані зі власним усвідомленням громадського значення діяльності, з відповідальністю перед суспільством, зокрема, через сталий розвиток. Тобто кожен громадянин взаємодіє із громадою, а вона відповідає взаємністю через надання послуг – збалансований розвиток: не лише громадянин прагне й змінюється в інтересах суспільства, а й держава залежить й функціонує для нього
Мотив афіліації	(affiliation – з'єднання, зв'язок) є логічне прагнення громадянина бути в товаристві інших людей, підтримувати стійко-емоційні стосунки й комунікації з ними. Доцільно підкреслити, що даний мотив в Україні щодо товариського зближення з людьми стає гостро необхідним і в напрямку адаптації військових у післявоєнний період, оскільки реально розкриває особистість та знімає настійливе почуття тривожності, невпевненості в собі, прагненням відійти від буденних життєвих реалій й комунікаційної замкнутості від пережитих на війні стресів
Негативний мотив	є спонуканням, яке пов'язане з негативним розумінням наслідку дії, тобто спричиненою усвідомленістю можливих неприємностей, покарань, незручностей, що мають місце у разі затримки чи невиконання характерної діяльності конкретним громадянином, яка в агрегованому вигляді впливатиме й на стратегіологічний розвиток організаційної структури

Джерело: сформовано авторами

Таблиця 5

Градація й напрями активізації державотворчого патріотизму нації в контексті реалізації розвитково-мотивних потреб

Рівні	Мотивно-змістове наповнення та забезпечення
1	2
Міжнародний	розробка концептуальних положень багатопараметричного стратегіологічного розвитку ДТПН з врахуванням динамічності та специфіки державотворення, національних особливостей й потреб раціонального використання життєво необхідних ресурсів в інтересах світової спільноти через цілеспрямоване створення екологічно прийнятної продукції та послуг шляхом формування безвідходної, енерго- і ресурсозберігаючої світової економічної системи; виділення узагальнюючих характерних показників, формування бази даних, проведення аналізу ситуації з міжкраїнними національно-патріотичними збуреннями та трансформаціями, конфліктністю й агресивністю, внесення рекомендацій в порядки денні, підготовка проєктів ухвал, розгляд й прийняття міжнародними інституціями рішень щодо конкретних програмних напрямів активізації ДТПН, проведення міждержавного діалогу й взаємодопомоги, зниження рівня агресивності
Державний	аналітичний розгляд й систематизація конституційно-законодавчих ініціатив, пріоритетів й документів щодо окремих аспектів державотворення; виділення стратегіологічних напрямів, які стосуються концентрації взаємодії громадянин–держава; проведення політики технологічного прориву, підтримки конкурентоспроможності продукції та власного товаровиробника, забезпечення якості освітнього процесу, зниження міграційних впливів на динамічність розвитку сегментів національної економіки; вироблення збалансованої політики формування середнього класу з врахуванням соціально-економічних тенденцій розвитку; вироблення та проведення державно-безпекової політики з різних напрямів діяльності (технологічна, продовольча, інноваційна, інформаційна, фінансова тощо); розробка комплексної системи підтримки та захисту бізнесу й приватної власності з врахуванням концептуальних положень парадигми ДТПН
Галузевий	аналіз та порівняння з світовими тенденціями щодо випуску продукції на одиницю споживання ресурсів; проведення структурної перебудови галузей на основі дотримання критеріїв екологічності й раціональності використання енергетичних ресурсів з метою зниження собівартості виробництва та підвищення конкурентоспроможності й прибутковості; розширення експортних потужностей галузей, насамперед, виробництв пов'язаних із життєзабезпеченням держави та випуском виробів з високою доданою вартістю, насамперед, проявляючись через кількісну (податкову) домінанту ДТПН
Регіональний	врахування тенденцій формування й прояву менталітету населення регіонів та їх ресурсних можливостей у системі розвитку ДТПН; вироблення регіональної політики збалансованого розвитку в інтересах держави з врахуванням потреб мешканців регіону; проведення заходів із мінімізації регіональних диспропорцій й фінансового вирівнювання розвитку території, виходячи з специфіки забезпечення податкоспроможності й потреб конкретного регіону та інтересів державотворення; виділення й врахування співвідношення вікової, демографічної, працюючі чи непрацюючі та кваліфікаційної динаміки щодо можливостей стимулювання прояву ДТПН на регіональному рівні у визначеному розвитковому проміжку; наявності адміністративно-територіальних одиниць, які відносяться до депресивних територій, що вносить характерні зміни у віддачу від ДТПН через кількісну домінанту

1	2
Громадянське суспільство	здійснення діяльності людиною з реальним дотриманням її індивідуальної свободи у сфері функціонування добровільних недержавних суспільних інститутів та відносин через правові норми самоорганізації та самоврядування, які активізують та додатково сприяють розкриттю її внутрішніх можливостей й стійкості у дотриманні принципів основ ДТПН; індивідуалізм особи у її громадянському вимірі полягає в характерному забезпеченні громадянсько-демократичних цінностей та розвитку внутрішньої свободи на всіх рівнях життяпроживання без тиску державних інституцій (прямого втручання), об'єднуючись залишаються незалежними суб'єктами у вирішенні своїх потреб та інтересів на засадах взаємної довіри й співробітництва і у системі прояву ДТПН
Організації	надання необхідних послуг громадянам й розширення їх спектру на рівні публічних структур, врахування особливостей й інтересів соціально-економічного розвитку колективу; налагодження випуску продукції з високою доданою вартістю, забезпеченням екологічності виробництва з автоматизацією технологічних процесів, нарощування податкових відчислень у бюджет; формування збалансованих колективів, які розуміють базовість ДТПН
Об'єднана територіальна громада	створення системної інфраструктури для розширення розумного прояву можливостей кожного мешканця, щоб він відчував реальне піклування про себе; перелаштування комунально-енергетичного сегменту із врахуванням екологічності та зниженням витрат на його обслуговування; раціональне використання природних ресурсів території із відповідним залученням її сировинно-мінеральної бази та врахування як потреб сталого розвитку, так і результативності ДТПН
Освітній заклад	формування концепцій розвитку освітньої системи на довготерміновий період через методи ДТПН з конкретизацією до специфіки закладу; виховання стійких поглядів на процеси державотворення у майбутніх платників податків на патріотичній основі; врахування потреб молоді в процесах державотворення; стійка увага до розширення можливостей застосування отриманих знань у рідній державі з адекватною винагородою; багатаетапність й збалансованість освітнього процесу з активно-розвитковим відпочинком
Громадянин	свідоме усвідомлення свого місця в життєвому просторі; розвитково-мотивне прагнення бути конкурентоспроможним на ринку праці, кращим за професією, лідером у своїй справі; розуміння як власних морально-психологічних якостей, так і потреб їх активного розвитку, оскільки за їхньою динамічною взаємодією й кристалізується патріотично-громадянська позиція щодо безпосереднього прояву ДТПН в реальному масштабі часу, забезпечуючи загальний прогрес

Джерело: власна розробка

візації ДТПН пов'язана низка колективних інституцій, зокрема: Організація Об'єднаних Націй, ООН (*United Nations*) (розгляд й вирішення глобальних проблем – підтримання й зміцнення миру й міжнародної безпеки через розвиток співробітництва між державами світу; забезпечення планетарного сталого розвитку з комплексним поєднанням завдань економічного зростання, соціальної інклюзії й захисту навколишнього середовища, включаючи раціональне використання та захист біорізноманіття й сировинно-мінеральних покладів; зниження демографічних викликів; цивілізоване й мирне співіснування країн, уникнення загострення військових конфліктів; реалізація питань з світової продовольчої безпеки, захист населення від проявів геноциду, юридичні аспекти визначення матеріальних втрат та судові наслідки для держави-анексора тощо); ЮНЕСКО (*United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, UNESCO*) – загальні питання розвитку освіти, науки, культури, сприяння ліквідації неписьменності й підготовці національних кадрів, розвитку національної культури, охороні світових культурних та архітектурних здобутків тощо; Світова організація торгівлі, СОТ (*World Trade Organization, WTO*) – лібералізація міжнародної торгівлі та регулювання торгово-політичних відносин країн-членів, захист прав виробників та споживачів, цивілізована торгівля із захистом національних інтересів, здорова конкурентна політика, забезпечення цивілізованої

практики надання ліцензій та проведення санкційних заходів проти порушників торгових операцій); Європейський Союз, ЄС (*European Union*) – політика ЄС спрямована на забезпечення національної стійкості, вільного руху людей, товарів, послуг і капіталу, законодавчих актів про спільні питання справедливості й підтримки спільної торгової політики, сільського господарства, рибальства й регіонального розвитку; демократичних засад життєіснування, утвердження національних цінностей й підтримка ідентифікаційних якостей, оперативно-цілеспрямована допомога як жертвам лавинних спалахів поширення хвороб або наслідків техногенних катастроф у всьому світі, так і за проведення структурно-технологічних трансформацій, акумулювання міждержавних зусиль для реалізації крупних наукових проєктів та досліджень); НАТО (*North Atlantic Treaty Organization, NATO*) – забезпечення свободи та безпеки країн-членів із використанням політичних і військових засобів, колективна протидія агресивній політиці, зниження конфліктності та оперативний захист територіальної цілісності держав-учасників); Організація за безпеку і співробітництва в Європі, ОБСЄ (*Organization for Security and Co-operation in Europe, OSCE*) – регіональна міжурядова організація з питань безпеки; Міжнародний Валютний Фонд, МВФ (*International Monetary Fund, IMF*) – забезпечення процесу регулювання валютно-кредитних відносин країн-членів і надання їм допомоги при дефіциті платіж-

ного балансу шляхом надання коротко- і середньострокових кредитів в іноземній валюті, що особливо важливо в критичних ситуаціях (землетруси, повені, цунамі); Світовий банк (World Bank) – надає допомогу з метою розвитку, здійснюючи свою діяльність у країнах, що розвиваються, надаючи їм фінансову й консультаційну допомогу з метою підвищення рівня життя та його поліпшення серед найбідніших верств населення; Європейський банк реконструкції та розвитку, ЄБРР (*European Bank for Reconstruction and Development*) – надає допомогу країнам від Центральної Європи до Центральної Азії для проведення ринкових реформ, активного інтегрування економік цих країн у міжнародні господарські зв'язки; Венеційська комісія (офіційна назва – Європейська комісія за демократію через право) – дорадчий орган Ради Європи з питань конституційного права, котрий надає обґрунтовані висновки про відповідність проектів законодавчих актів європейським стандартам та цінностям; Всесвітній економічний форум, ВЕФ (*World Economic Forum*) – міжнародна неурядова організація, діяльність якої спрямована на розвиток міжнародної співпраці, а її місією є прагнення до поліпшення стану світу шляхом залучення бізнесу, політичних, академічних й інших лідерів суспільства до формування глобальних, регіональних, галузевих порядків денних (зокрема, відновлення після пандемії COVID-19 та пошуку шляхів зміцнення національної стійкості); Міжнародна організація цивільної авіації (*International Civil Aviation Organization, ICAO*) – забезпечення безпечного, упорядкованого розвитку міжнародної цивільної авіації у всьому світі та інші аспекти організації й координації міжнародного співробітництва з усіх питань цивільної авіації, у тому числі міжнародних перевезень, тобто формування узагальнених вимог й стандартів у системі цивільної авіації; Римський клуб (*Club of Rome*) – міжнародна неурядова організація – аналітичний центр, що об'єднує в своїх рядах вчених, громадських діячів, лідерів думок й ділових людей держав світу, стурбованих перспективами розвитку людства, а зусилля членів цього клубу націлені на вирішення актуальних проблем сучасності шляхом формування нового напрямку в їхньому вивченні – глобальне моделювання; Міжнародний суд ООН та Міжнародний кримінальний суд в Гаазі (місто в якому розташовані відомі міжнародні правові фундації); системна взаємодія з світовими релігійними центрами (Ватикан, Стамбул, Мекка, Бангкок тощо), що характеризуються своїми віковичними й багатонаціональними релігійними вподобаннями та культурами.

Зокрема, Світовий банк став другим (після МВФ) за наданими кредитами для потреб України. За роки безпосередньої співпраці ним було затверджено 71 позику із сумарним обсягом в 14,4 млрд дол. США та 2,1 млрд євро (отримано 12,31 млрд дол. США та 1,78 млрд євро). Значені фінансові вливання використано для підтримки державного бюджету та уникнення інфляційного колапсу, здійснення інституційних та структурних реформ й реалізації крупномасштабних інвестиційних проектів, забезпечуючи тим національну стійкість, динамічний розвиток національного господарства, стабільність фінансової системи держави, активізацію мотивних можливостей прояву ДТПН.

Характерною ознакою у процесах взаємодії міжнародних інституцій є те, що за них активно задіюються (хоча у своєму сутнісному наповненні досить відмінні за своєю спрямованістю) державні й національні мотивні інтереси, на які додатково накладаються динамічні процеси перемішування специфічних розвитково-мотивних аспектів найрізноманітніших етнічних, мовних та релігійних груп із своїми історичними рисами, призводячи загалом до різноманітності варіантів прояву заключного результату у стратегіології розвитку ДТПН. Означене необхідно враховувати при розробці критеріїв оцінки ДТПН, підготовці практичних рекомендацій із аналізу й оцінювання його рівня та відповідних пропозицій щодо міжкраїнного порівняння.

Загальний вигляд мотивного механізму активізації процесу державотворення, виходячи з парадигми державотворчого патріотизму нації та стратегіології розвитку держави, наведено на рис. 2.

Загалом, стійка увага до прояву мотивів громадянина з позиції ДТПН й стратегіології розвитку держави дозволяє також цілеспрямовано впливати на процес зниження тіншової економіки. Так, виходячи з загальної оцінки світового ВВП у 138,3 трлн дол. США (за даними Міжнародного валютного фонду на 2020 рік [30]) та того, що в середньому до 15 % від ВВП знаходиться в тіншовій економіці (зокрема, у США до 5 %, Японія – до 8 %, Велика Британія – до 10 %, Європейський Союз – до 18 %, Україна – до 30 %), можна стверджувати, що середній рівень податкових недопоступлень через неї в світовий бюджет держав становить близько 5 трлн дол. США. Виходячи з цього увага до мотиву стає стратегіологічно важливим чинником активізації додаткових фінансових поступлень у бюджети держав.

Висновки. Динаміка розвитку світу проявляється і відображається через відповідний синтез функцій мотивів, а мотив стає в своїй основі прагненням, тобто спонукальним імпульсним поштовхом до свідомого прояву індивідуумом його активності, яка проявляється в діях, забезпечуючи при цьому задоволення певних потреб. Об'єктивно, що людина, живучи в суспільстві, має і спільні мотиви, які, синтезуючись і синергуючись, переплітаються з потребами формування держави. Мотивним виразом участі громадян в її стратегіологічному розвитку стає державотворчий патріотизм нації. ДТПН – це органічно мотивне відчуття нею як потреб сьогодення з орієнтованістю на ближче й далі майбутнє, так і активна власна участь у розвиткових процесах.

Мотивність ДТПН характеризується домінантами: якісною та кількісною (податковою). Властиво податки є кількісною ознакою й вимірником мотивно-фактичного державотворчого патріотизму нації щодо конкретизації реальної участі (нинішніх та майбутніх) платників податків у формуванні фінансової складової життєзабезпечення й розвитку держави.

Через цілеспрямований вплив на мотиви із активізацією ДТПН змінюються рівень тінзації економіки. А зміна лише на 1 % цього рівня світової економіки забезпечить до 350 млрд дол. США додаткових податкових надходжень у бюджет держав.

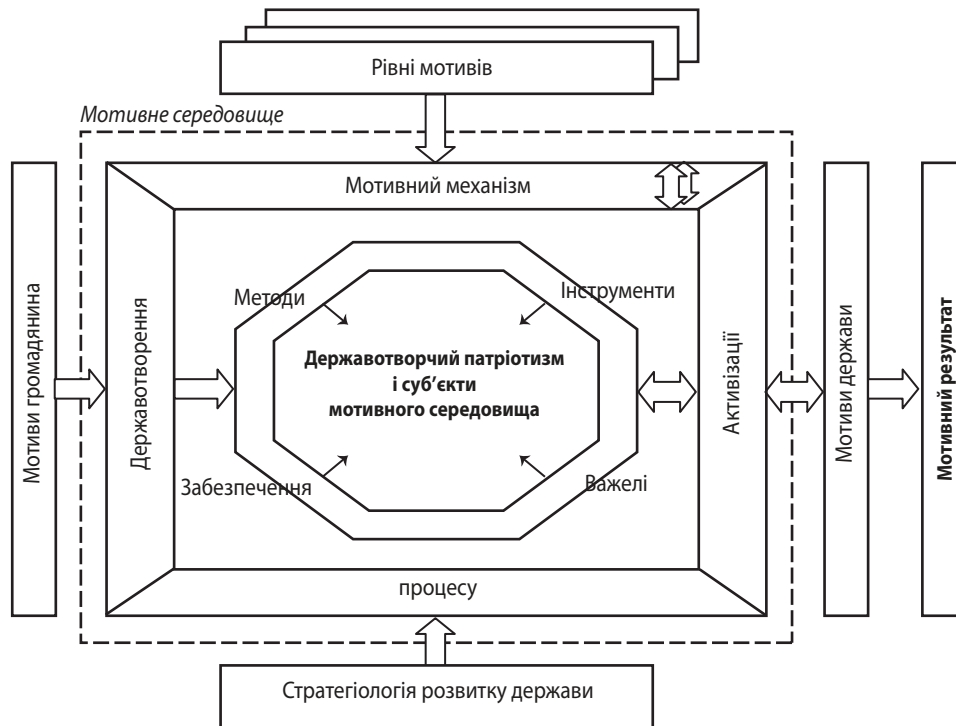

Рис. 2. Мотивний механізм активізації процесу державотворення виходячи з парадигми державотворчого патріотизму нації та стратегіології розвитку держави

Джерело: власна розробка

Мотивна фундаментальність активізації кількісного підходу ДТПН як дієвого стратегіологічного напрямку розвитку кожної держави забезпечує: зростання надходжень у бюджет; зниження рівня тіньової економіки за рахунок активізації патріотичних настроїв платників; зниження витрат на адміністрування податків; формування законслухняної та патріотично свідомої нації; підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняної продукції за рахунок активізації патріотичних настроїв працівників за своє; накопичення ефективніших можливостей у держави вирішувати та забезпечувати конституційні права громадян; покращення демографічної ситуації та зниження тенденційних проявів молодих громадян до зовнішньої робочої міграції; забезпечення внутрішньої та зовнішньої поваги до держави, яка може дієво дбати за свою націю; відсутнього нарощування частки громадян, що гордяться рідною державою, яка володіє ресурсними (зокрема, фінансовими) можливостями та прагне і вміє їх вчасно підтримати на життєвих шляхах; розширення довіри зовнішніх інституцій до консолідованої нації та нарощування інвестиційних потоків за рахунок інвестиційної привабливості території.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білорус О. Г., Власов В. І., Гасанов С. С., Ханін І. Г. Кінець ери глобалізації, деглобалізація, «нова» глобалізація чи перехід до ноосферного співрозвитку? *Фінанси України*. 2020. № 8. С. 7–25.

DOI: 10.33763/finukr2020.08.007

2. Бобух І. М. Україна у вимірах інклюзивності та інституційного розвитку. *Економіка України*. 2022. № 5. С. 38–58.

DOI: 10.15407/economyukr.2022.05.038

3. Богдан Т. П. Державний борг і позики під час війни та методи їх поствоєнного врегулювання. *Фінанси України*. 2022. № 4. С. 27–45.

DOI: 10.33763/finukr2022.04.027

4. Велика українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua/>

5. Геєць В. М., Близнюк В. В., Никифорок О. І. Актуальні аспекти політики соціальної якості в постконфліктній економіці України. *Економіка України*. 2022. № 6. С. 3–22.

DOI: 10.15407/economyukr.2022.06.003

6. Григорій Сковорода. Повна академічна збірка творів / за ред. Л. Ушкалова; НАН України, Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди. Едмонтон; Торонто: Вид-во Канад. ін-ту укр. студій. Харків: Майдан, 2011. 1398 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0003920>

7. Данилишин Б. М. Економічні трансформації у період воєнного стану: тактика еволюціонізму і модернізація. *Економіка України*. 2022. № 10. С. 3–14.

DOI: 10.15407/economyukr.2022.10.003

8. Єфименко Т. І. Інформаційний та фіскальний простір посилення резилієнтності економіки в умовах сталого розвитку. *Фінанси України*. 2022. № 11. С. 7–18.

DOI: 10.33763/finukr2022.11.007

9. Карпінський Б. А., Григоренко В. О., Карпінська О. Б. Фінансово-ресурсні втрати України від дій держави-анексора (Частина II). *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. Вип. 24.6. С. 202–214.

10. Карпінський Б. А. Державотворчий патріотизм нації: податкова домінанта інвестиційного зростання : монографія. Львів : Колір ПРО, 2018. 480 с.
11. Карпінський Б. А., Залуцька Н. С., Карпінська О. Б. Податки. Довідник-словник. Київ : Професіонал, 2008. 464 с.
12. Карпінський Б. А., Карпінська О. Б., Шира Т. Б. Стратегіологія оцінювання інноваційно-технологічного потенціалу підприємства на засадах державотворчого патріотизму нації // Теорія, методологія і практика господарсько-фінансової діяльності підприємств : монографія. Полтава : ПП «Астрая», 2019. С. 133–142.
13. Карпінський Б. А., Шира Т. Б. Фінанси: термінологічний словник. Київ : Професіонал, 2008. 608 с.
14. Кизим М. О., Хаустова В. Є., Трушкіна Н. В. Сутність поняття «критична інфраструктура» з позицій національної безпеки України. *Бізнес Інформ*. 2022. №12. С. 58–78. DOI: 10.32983/2222-4459-2022-12-58-78
15. Луніна І. О. Потенціал публічних фінансів для забезпечення видатків воєнного періоду та поствоєнного відновлення України. *Фінанси України*. 2022. № 8. С. 7–26. DOI: 10.33763/finukr2022.08.007
16. Марченко С. М. Стратегічне управління державними фінансами: євроінтеграційний курс, міжнародні тренди, національні особливості. *Фінанси України*. 2022. № 1. С. 7–26. DOI: 10.33763/finukr2022.01.007
17. Онищенко В. П. Людський і соціальний капітал України в період її післявоєнного відновлення. *Економіка України*. 2023. № 1. С. 3–19. DOI: 10.15407/economyukr.2023.01.003
18. Радіонов Ю. Д. Державні фінанси в забезпеченні стабільності фінансової системи країни. *Економіка України*. 2022. № 9. С. 77–98. DOI: 10.15407/economyukr.2022.09.077
19. Радіонов Ю. Д. Управління фінансовими ресурсами держави в умовах воєнного стану. *Економіка України*. 2023. № 1. С. 20–43. DOI: 10.15407/economyukr.2023.01.020
20. Сіденко С. В. Пріоритети й чинники інноваційної політики: досвід окремих країн Східної Азії і стратегічні імперативи для післявоєнної відбудови України. *Економіка України*. 2022. № 11. С. 47–75. DOI: 10.15407/economyukr.2022.11.047
21. Сторонянська І. З., Залуцький І. Р. Інституційно-правові засади регулювання просторового розвитку в Україні. *Економіка України*. 2022. № 12. С. 34–50. DOI: 10.15407/economyukr.2022.12.034
22. Талер Р., Санстейн К. Поштовх. Як допомогти людям зробити правильний вибір / пер. з англ. О. Захарченко. Київ : Наш формат, 2017. 312 с.
23. Тарас Шевченко. Зібрання творів у шести томах. Т. 1: Поезія 1837-1847 / перед. слово І. М. Дзюби, М. Г. Жулинського. Київ : Наук. думка, 2003. 784 с. URL: <http://litopys.org.ua/shevchenko/shev1.htm>
24. Ушакова Н. Г., Кулініч О. А., Помінова І. І. Інституціоналізація поведінкового регулювання: зарубіжний досвід. *Бізнес Інформ*. 2020. № 9. С. 37–43. DOI: 10.32983/2222-4459-2020-9-37-43
25. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії імені Г. С. Сковороди ; [редкол. : В. І. Шинкарук (голова) та ін.]. Київ : Абрис, 2002. 742 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Shynkaruk_Volodymyr/Filosofskyi_entsyedychnyi_slovnyk.pdf
26. Франко І. Я. Зібрання творів у 50-и томах. Т. 1: Поезія. Київ : Наук. думка, 1976. 502 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Franko/Zibrannia_tvoriv_u_50_tomakh_t01/
27. Calvelli A., Ashworth-Hayes S. One in, X out: a push and a nudge towards better regulation // *The Behaviouralist*. 16.11.2017. URL: <https://thebehaviouralist.com/one-in-x-out-a-push-and-a-nudge-towards-better-regulation/>
28. Dharm S., al-Nowaihiy A., Sunstein C. R. Heuristics and Public Policy: Decision-Making Under Bounded Rationality. *Harvard Public Law Working Paper*. 2018. No. 19-04. DOI: 10.2139/ssrn.3198739
29. Holmes B. Nudging Grows Up (and Now Has a Government Job) // *Knowable Magazine*. 02.01.2018. URL: <https://www.knowablemagazine.org/article/society/2018/nudging-grows-and-now-has-gov-ernment-job>
30. International Monetary Fund. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO>
31. Kahneman D., Tversky A. Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk. *Econometrica*. 1979. Vol. 47. No. 2. P. 263–292. DOI: 10.2307/19141854
32. Karpinsky B. A., Bozshko S. M. Economic Growth at sustainable development of economy : the monografy. Lviv : Prostrir-M, 2006. 376 p.
33. Piketty T. *Capital in the Twenty-First Century*. Cambridge, Massachusetts : Harvard University Press, 2014. 696 p.
34. Sunstein C. Nudges.gov: Behavioral Economics and Regulation // Forth-coming. *Oxford Handbook of Behavioral Economics and the Law* / eds. By Eyal Zamir and Doron Teichman. DOI: 10.2139/ssrn.2220022
35. Thaler R. Toward a positive theory of consumer choice. *Journal of Economic Behavior & Organization*. 1980. Vol. 1. Issue 1. P. 39–60. DOI: 10.1016/0167-2681(80)90051-7
36. Thaler R., Sunstein C. R. *Nudge: Improving Decisions about Health, Wealth and Happiness*. Penguin Books, 2009. 312 p.

REFERENCES

- Bilorus, O. H. et al. "Kinets ery hlobalizatsii, dehlobalizatsiia, «nova» hlobalizatsiia chy perekhid do noosfernoho spivrozvytku?" [ENGLISH_UA Кінець ери глобалізації, деглобалізація, «нова» глобалізація чи перехід до ноосферного співрозвитку?]. *Finansy Ukrainy*, no. 8 (2020): 7-25. DOI: 10.33763/finukr2020.08.007
- Bobukh, I. M. "Ukraina u vymirakh inkluzyvnosti ta instytutsiinoho rozvytku" [Ukraine in Terms of Inclusiveness and Institutional Development]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 5 (2022): 38-58. DOI: 10.15407/economyukr.2022.05.038
- Bohdan, T. P. "Derzhavnyi borh i pozyky pid chas viiny ta metody yikh postvoiennoho vrehuliuвання" [State Debt and Loans During the War and Methods of Their Post-war Settlement]. *Finansy Ukrainy*, no. 4 (2022): 27-45. DOI: 10.33763/finukr2022.04.027
- Calvelli, A., and Ashworth-Hayes, S. "One in, X out: a push and a nudge towards better regulation". *The Behaviouralist*. November 16, 2017. <https://thebehaviouralist.com/one-in-x-out-a-push-and-a-nudge-towards-better-regulation/>

- Danylyshyn, B. M. "Ekonomichni transformatsii u period voiennoho stanu: taktyka evoliutsionizmu i modernizatsiia" [Economic Transformations in the Period of Martial Law: Tactics of Evolutionism and Modernization]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 10 (2022): 3-14.
DOI: 10.15407/economyukr.2022.10.003
- Dhami, S., al-Nowaihiy, A., and Sunstein, C. R. "Heuristics and Public Policy: Decision-Making Under Bounded Rationality". *Harvard Public Law Working Paper*, no. 19-04 (2018).
DOI: 10.2139/ssrn.3198739
- "Filosofskiy entsyklopedychniy slovnyk" [Philosophical Encyclopedic Dictionary]. Kyiv : Abrys, 2002. https://shron1.chtyvo.org.ua/Shynkaruk_Volodymyr/Filosofskiy_entsyklopedychniy_slovnyk.pdf
- Franko, I. Ya. "Zibrannia tvoriv u 50-y tomakh. T. 1: Poeziia" [Collection of Works in 50 Volumes. Volume 1: Poetry]. Kyiv : Nauk. dumka, 1976. https://chtyvo.org.ua/authors/Franko/Zibrannia_tvoriv_u_50_tomakh_t01/
- "Hryhorii Skovoroda. Povna akademichna zbirka tvoriv" [Hryhorii Skovoroda. A Complete Academic Collection of Works]. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0003920>
- Heiets, V. M., Blyzniuk, V. V., and Nykyforuk, O. I. "Aktualni aspekty polityky sotsialnoi yakosti v postkonfliktinii ekonomitsi Ukrainy" [Actual Aspects of the Policy of Social Quality in the Post-conflict Economy of Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 6 (2022): 3-22.
DOI: 10.15407/economyukr.2022.06.003
- Holmes, B. "Nudging Grows Up (and Now Has a Government Job)". *Knowable Magazine*. January 02, 2018. <https://www.knowablemagazine.org/article/society/2018/nudging-grows-and-now-has-gov-ernment-job>
- International Monetary Fund. <https://www.imf.org/en/Publications/WEO>
- Kahneman, D., and Tversky, A. "Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk". *Econometrica*, vol. 47, no. 2 (1979): 263-292.
DOI: 10.2307/19141854
- Karpinsky, B. A., and Bozshko, S. M. *Economic Growth at sustainable development of economy*. Lviv: Prostir-M, 2006.
- Karpinsky, B. A. *Derzhavotvorchyi patriotyzm natsii: podatko-va dominantna investytsiynoho zrostannia* [State-building Patriotism of the Nation: The Tax Dominant of Investment Growth]. Lviv: Kolir PRO, 2018.
- Karpinsky, B. A. Hryhorenko V. O., and Karpinska, O. B. "Finansovo-resursni vtraty Ukrainy vid dii derzhavy-aneksora (Chasty-na II)" [Financial and Resource Losses of Ukraine from the Actions of the Annexing State (Part II)]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 24.6 (2014): 202-214.
- Karpinsky, B. A., and Shyra, T. B. *Finansy: terminolohichnyi slovnyk* [Finance: A Terminological Dictionary]. Kyiv: Profesional, 2008.
- Karpinsky, B. A., Karpinska, O. B., and Shyra, T. B. "Stratehi-olohiia otsiniuvannia innovatsiino-tekhnohichnoho potentsialu pidpriemstva na zasadakh derzhavotvorchoho patriotyzmu natsii" [The Strategy of Evaluating the Innovative and Technological Potential of the Enterprise on the Basis of the State-building Patriotism of the Nation]. In *Teoriia, metodolohiia i praktyka hospodarsko-finansovoii diialnosti pidpriemstv*, 133-142. Poltava: PP «Astrai», 2019.
- Karpinsky, B. A., Zalutska, N. S., and Karpinska, O. B. *Podatky. Dovidnyk-slovnyk* [Taxes. Handbook-dictionary]. Kyiv: Profesional, 2008.
- Kyzym, M. O., Khaustova, V. Ye., and Trushkina, N. V. "Sutnist poniattia «krytychna infrastruktura» z pozytsii natsionalnoi bezpeky Ukrainy" [The Essence of the Concept of «Critical Infrastructure» From the Standpoint of National Security of Ukraine]. *Biznes Inform*, no. 12 (2022): 58-78.
DOI: 10.32983/2222-4459-2022-12-58-78
- Lunina, I. O. "Potensial publichnykh finansiv dlia zabezpechennia vydatkiv voiennoho periodu ta postvoiennoho vidnovlennia Ukrainy" [The Potential of Public Finances to Support the Expenses of the War Period and the Post-war Reconstruction of Ukraine]. *Finansy Ukrainy*, no. 8 (2022): 7-26.
DOI: 10.33763/finukr2022.08.007
- Marchenko, S. M. "Stratehichne upravlinnia derzhavnymy finansamy: ievointehratsiinyi kurs, mizhnarodni trendy, natsionalni osoblyvosti" [Strategic Management of Public Finances: European Integration Course, International Trends, National Features]. *Finansy Ukrainy*, no. 1 (2022): 7-26.
DOI: 10.33763/finukr2022.01.007
- Onyshchenko, V. P. "Liudskiy i sotsialnyi kapital Ukrainy v period yii pisliavoiennoho vidnovlennia" [Human and Social Capital of Ukraine in the Period of Its Post-war Recovery]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 1 (2023): 3-19.
DOI: 10.15407/economyukr.2023.01.003
- Piketty, T. *Capital in the Twenty-First Century*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 2014.
- Radionov, Yu. D. "Derzhavni finansy v zabezpechenni stabilnosti finansovoi systemy krainy" [State Finances in Ensuring the Stability of the Country's Financial System]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 9 (2022): 77-98.
DOI: 10.15407/economyukr.2022.09.077
- Radionov, Yu. D. "Upravlinnia finansovymy resursamy derzhavy v umovakh voiennoho stanu" [Management of the State's Financial Resources Under Martial Law]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 1 (2023): 20-43.
DOI: 10.15407/economyukr.2023.01.020
- Sidenko, S. V. "Priorityty i chynnyky innovatsiinoi polityky: dosvid okremykh krain Skhidnoi Azii i stratehichni imperatyvy dlia pisliavoiennoi vidbudovy Ukrainy" [Priorities and Factors of Innovative Policy: the Experience of Certain East Asian Countries and Strategic Imperatives for the Post-war Reconstruction of Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 11 (2022): 47-75.
DOI: 10.15407/economyukr.2022.11.047
- Storonianska, I. Z., and Zalutskiy, I. R. "Instytutsiino-pravovi zasady rehuliuвання просторового розвитку в Україні" [Institutional and Legal Principles of Regulation of Spatial Development in Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 12 (2022): 34-50.
DOI: 10.15407/economyukr.2022.12.034
- Sunstein, C. "Nudges.gov: Behavioral Economics and Regulation". In *Forth-coming. Oxford Handbook of Behavioral Economics and the Law*.
DOI: 10.2139/ssrn.2220022
- "Taras Shevchenko. Zibrannia tvoriv u shesty tomakh. T. 1: Poeziia 1837-1847" [Taras Shevchenko. A Collection of Works in Six Volumes. Volume 1: Poetry 1837-1847]. Kyiv : Nauk. dumka, 2003. <http://litopys.org.ua/shevchenko/shev1.htm>
- Taler, R., and Sanstein, K. *Poshtovkh. Yak dopomohty liudiam zrobyty pravylnyi vybir* [Impetus. How to Help People Make the Right Choice]. Kyiv: Nash format, 2017.
- Thaler, R. "Toward a positive theory of consumerchoice". *Journal of Economic Behavior & Organization*, vol. 1, no. 1 (1980): 39-60.
DOI: 10.1016/0167-2681(80)90051-7
- Thaler, R., and Sunstein, C. R. *Nudge: Improving Decisions about Health, Wealth and Happiness*. Penguin Books, 2009.

Ushakova, N. H., Kulinich, O. A., and Pominova, I. I. "Instytutsionalizatsiia povedinkovoho rehuliuвання: zarubizhnyi dosvid" [Institutionalization of Behavioral Regulation: Foreign Experience]. *Biznes Inform*, no. 9 (2020): 37-43.

DOI: 10.32983/2222-4459-2020-9-37-43

"Velyka ukrainska entsyklopediia" [Great Ukrainian Encyclopedia]. <https://vue.gov.ua/>

Yefymenko, T. I. "Informatsiinyi ta fiskalniy prostir posylennia rezylitentnosti ekonomiky v umovakh staloho rozvytku" [The Information and Fiscal Space of Increasing the Resilience of the Economy in Conditions of Sustainable Development]. *Finansy Ukrainy*, no. 11 (2022): 7-18.

DOI: 10.33763/finukr2022.11.007

Стаття надійшла до редакції 08.02.2023 р.